

Synytsia I. A. Pragmatic antonyms as a result of modern mass-media practices.

Within the article antonymic semantic relations, which are the result of modern discursive practice, are considered. The mass-media discourse of modern Ukraine demonstrates the facts of the emergence of pragmatic antonymic opposition.

Articles in Ukrainian online publications, written in Ukrainian or Russian, became the material of this study. Articles were published during 2015-2016 and were devoted to the problem of "betrayal / victory". The active functioning of the Ukrainian tokens, "betrayal" and "victory" in the media discourse, influenced the emergence of unusual antonymic relations between these tokens. Antonymic attitudes in this pair were the result of the mass media practice of the studied period. First of all they explode the pragmatic intentions of the sender of communication and are means of manipulative influence on the linguistic consciousness of the recipient.

The author interprets these examples as a result of a violation of the logical-semantic paradigmatic relations in the vocabulary that arise within a certain discourse and explains the pragmatic intentions of the sender. The author of the article defines such opposed pairs as pragmatic-discursive antonyms.

Keywords: paradigmatic relations, antonymy, pragmatic antonyms, media discourse.

Н. О. Хараман

**Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

СПЕЦИФІКА СТРУКТУРИ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ ЩОДЕННИКА

У статті проаналізовано жанрові закономірності, стійкі структурні елементи, стилістичні особливості, притаманні щоденниковим текстам. Визначено лінгвостилістичні ознаки щоденника як жанру епістолярного стилю (стислість, лаконічність, фрагментарність, необробленість оповіді, стилістична незавершеність фрази, підтекст, реферативність, тезовість, уривчастість, інтимний характер оповіді), екстралінгвальні стилетвірні фактори, розкрито специфіку його структури. Установлено, що автор надає щоденниковому тексту естетичної цілісності, він є стрижневим компонентом щоденника, навколо якого відбуваються всі події.

Ключові слова: щоденник, епістолярний стиль, стилістична організація, автокомунікація, автор, внутрішнє мовлення, структурна організація.

Інтерес до автодокументальної літератури помітно інтенсифікується наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., коли були опубліковані невідомі раніше й часто недоступні широкому читацькому загалу щоденники видатних письменників, художників, політиків, учених, громадських діячів. Протягом останнього часу вийшли друком щоденники Тараса Шевченка, Миколи Куліша, Ольги Кобилянської, Володимира Винниченка, Степана Васильченка, Петра Панча, Валер'яна Поліщука, Сергія Єфремова, Аркадія Любченка, Павла Тичини, Остапа Вишні, Михайла Драй-Хмари, Василя Стуса, Олеся Гончара та ін. Наукові розвідки цього періоду мають здебільшого дискусійний характер, стосуються загальних питань методології,

жанрових характеристик щоденника, його функціональної спрямованості. На відміну від літературознавства, у лінгвістичній науці до проблеми щоденника зверталися значно рідше, суперечливими залишаються думки мовознавців щодо визначення його статусу в системі функціональних стилів (Л. І. Мацько, Т. В. Радзієвська, Л. Н. Кеца, М. М. Кожина та ін.). Сучасні вітчизняні філологічні дослідження щоденникових записів зосереджені здебільшого на описові їхньої поетики й жанротвірних параметрів, на констатації специфіки взаємодії внутрішньої, усної та писемної живої мови у щоденникових текстах, на визначенні їх місця у системі інших автодокументальних жанрів, на встановленні стильової своєрідності та характеристиці індивідуально-авторської концептосфери окремих щоденників (Т. А. Космеда, О. В. Максименко, А. В. Ільків, Т. В. Радзієвська, К. Я. Танчин, І. Г. Даровська, А. В. Кочетов, Л. І. Мацько, Н. М. Момот, Л. М. Остапенко, А. М. Приймак, В. О. Соболь, М. І. Степаненко, С. Я. Єрмоленко та ін.). Актуальним на сьогодні у мовознавчій науці залишається питання особливостей архітекtonіки щоденникового тексту як жанру епістолярного стилю, його стилістичної організації.

Мета статті – з'ясувати характерні лінгвостилістичні ознаки щоденника та розкрити специфіку його структури.

Дослідження щоденникових записів без урахування екстралінгвальних факторів було б неповним. Екстралінгвальні стилетвірні фактори – це “явища позамовної дійсності, у яких протікає мовленнєве спілкування і під впливом яких відбувається відбір і організація мовних засобів, тобто мовлення набуває своїх стильових характеристик” [10, с. 624]. До них належать: сфера спілкування; форма мислення; мета спілкування; функції мови (комунікативна, гносеологічна, мислетворча, культурологічна, естетична, експресивна); типова (базова) ситуація спілкування (офіційне / неофіційне).

Щоденник – це своєрідна мовленнєва система, на формування якої впливають фонові знання, пресупозиція, фактор адресатності тощо. Щоденник має багато спільного з іншими жанрами епістолярного стилю (мемуарами, листами, автобіографією, сповіддю, записними книжками), але йому притаманні характерні властивості, особлива специфіка.

Естетичної цілісності щоденниковому тексту надає сам автор. Його роздуми щодня нанизуються на єдиний стрижень, у результаті чого щоденник набуває певної, досить умовної завершеності. Найбільш глибоко й повно автор щоденника відкриває передусім себе, своє світобачення, настрої й переживання. Він поспішає зафіксувати враження, що тільки виникли, не даючи їм стати спогадами; у щоденнику відображається реакція на навколишній світ чи внутрішній стан автора. Все це вимагає від нього особливої відвертості та правдивості, об'єктивності до самого себе і до подій, що відтворюються авторською пам'яттю. Якщо у спогадах “суб'єктивна лінія

автора відкоригована умовним реципієнтом тексту, то в щоденниках вона, як правило, має спонтанний, неприхований характер” [4, с. 121].

Усі події, зображувані в щоденнику, обертаються навколо його центру – особистості автора, отримують його оцінку, сприймаються через призму авторської свідомості, його світосприйняття, автор сам вибудовує їх у часі і просторі. “Щоденник передбачає поглиблений інтерес до духовного світу людини, більший чи менший ступінь відвертості, що орієнтується на особистий життєвий досвід автора, автобіографічність. Для автора щоденника саме особисте “я”, свій душевний стан стають предметом самоспостереження та самоаналізу” [11, с. 20].

Щоденникові записи, досить різноманітні у стильовому, тематичному та інших аспектах, мають спільну ознаку – суб’єкт та адресат у комунікативній ситуації записування збігаються. Вести щоденник означає для суб’єкта “залишити пам’ятку про день чи триваліший період, які сприймаються як часовий простір, що заповнюється подіями” [9, с. 146–148].

Автор як центральна фігура щоденникового тексту одночасно є і оповідачем, і героєм, і читачем. Такий текст не розрахований на участь у комунікативному акті, автор зосереджується на власному “ego”, привертає увагу оригінальністю стилю і суб’єктивною, властивою тільки йому інтонацією.

Щоденник як літературний жанр має специфічні особливості, а саме: а) оповідь від першої особи й цією ж особою; б) чітко виражений фактор індивідуально-авторської розповіді, що може виявити себе як способом фіксування подій і настроїв, так і стилем, мовними засобами і тропами, що характеризують тільки цього автора [7, с. 7].

Мемуарним творам (спогадам, щоденникам) властиві такі ознаки, як хронікальність і фактографічність [12, т. 3, с. 338]. Проте притаманна щоденникам документальність та історична достовірність не позбавляє автора права на художній домисел. Для стилю викладу щоденника характерні стислість і лаконічність, фрагментарність, необробленість оповіді, стилістична незавершеність фрази, більшість слів мають свій підтекст. Щоденники передають сутність, зміст вражень і подій, фіксують події без особливої стилістичної обробки, а тим більше – шліфування. У таких текстах спостерігаємо відверту розмову автора із власним “Я”, передачу на письмі внутрішніх порухів душі оповідача, перепади його емоцій та настрою, що виявляється відкритим показом переживань і вражень, позитивних і негативних емоцій, об’єктивних і суб’єктивних суджень. Тому слушною є думка А. Харченко, яка співвідносить щоденні перепади емоцій та настрою з будовою, структурою щоденника, а саме: “фрагментаризму оповіді, обірваності тексту” [13, с. 48]

Однією з властивостей щоденника є реферативність, яка полягає в тому, що те, що трапалося, лише називається в тексті. Вказуючи на подію, суб'єкт не розкриває характеру її реалізації, не показує її в конкретності, і внаслідок цього інформація, яка могла б мати комунікативну цінність для інших, часом залишається поза текстом. Враховуючи те, що щоденник автор пише для себе, до характерних його ознак слід віднести також тезовість, уривчастість усього запису, інколи відсутність у ньому зв'язності.

Нотатки в щоденнику дуже різні за характером: є зовсім короткі, одне-два речення, а є такі поширені, що на багатьох сторінках містять докладний аналіз подій, роздуми над прочитаними книгами, творчі плани, житейські справи тощо. Загалом можна констатувати, що одиниці щоденникових записів і через них він сам має ті ж характеристики, які властиві синтаксису внутрішнього мовлення: згорнутість, скороченість, стенографічність.

Щоденниковий текст оформлений за допомогою внутрішнього мовлення – стислого, уривчастого, зі значним смисловим навантаженням окремих слів, можливістю заміни конкретних образів певних слів і словосполучень схематичними уявленнями про них чи про їхні функції в структурі думки, часом у формі потоку свідомості, що дозволяє фіксувати найрізноманітніші враження та імпульси з метою показати вірогідну картину дійсності, пропущену через власні почуття автора.

Науковець Т. В. Радзівська наголошує на тому, що “саме фактор відсутності адресата дозволяє будувати писемний комунікативний твір за моделлю внутрішнього мовлення, без перекодування, і він врешті будується з одиниць, які відповідають синтаксичним одиницям внутрішнього мовлення” [9, с. 175]. Самоспрямованість внутрішнього мовлення робить його абсолютно зрозумілим автору навіть у максимально згорнутому, фрагментарному чи образному вигляді (в цьому випадку велике значення мають фонові знання, пресупозиція).

Грунтовно дослідивши структурно-стилістичну та лексико-семантичну організацію щоденникових текстів Льва Толстого, А. М. Приймак робить висновок, що структурні особливості щоденникових текстів різних композиційно-мовленнєвих форм, авторських оцінок та періодів написання зумовлені узусом і виявляються в однобічному характері комунікації, яка поєднує адресанта та адресата в одній особі. Це, як правило, не припускає словесної відповіді, а передбачає лише підсумок, вчинок як реакцію на репліки, зауваження, роздуми (за винятком внутрішніх діалогів автора з самим собою) [8, с. 13].

Ведення щоденника постає як суцільно автономна сфера комунікативної діяльності особи. Відірваність від інших видів комунікативної діяльності пов'язана з інтимним характером щоденника, з належністю не просто до приватної, а до інтимної сфери індивіда. Це особистий документ автора, його

творча лабораторія, глибокодумні роздуми на політичні, філософські, літературні теми, це те особистісне, що стосується тільки автора; щоденник – це своєрідний інтимний жанр епістолярного стилю.

На думку М. М. Бахтіна, “інтимні жанри та стилі базуються на максимальній внутрішній близькості мовця і адресата мовлення. Інтимне мовлення проникнуте глибокою довірою до адресата, до його співпереживання – до співчутливості і доброзичливості його відповідного розуміння. В атмосфері глибокої довіри мовець розкриває свої внутрішні глибини” [1, с. 316].

Жанр щоденникових записів дослідники визначають як особливий тип автокомунікації. Серед різновидів автокомунікації Т. А. Космеда називає інформацію “Я – я”, що “може переміщатися в часі (це спостерігається в таких жанрах, як мемуари, автобіографія) або бути миттєвою рефлексією на конкретні події (жанр щоденника)” [5, с. 261–262].

Поетиці щоденникових текстів притаманна фігура замовчування. У жанрах художнього стилю її використовують для того, щоб тримати читача певний час у напрузі, щоб він щось важливе для себе дізнався під кінець твору. Замовчування в щоденникових записах має інші причини. Часто автор не хоче сказати все, що йому відомо. Самі ж причини можуть бути політичного, ідеологічного чи морального характеру. Автор не розраховує на читача, а тому останньому треба стати на якийсь час науковцем, дослідником, щоб після ретельних пошуків з’ясувати сутність недомовленого.

Значна кількість щоденників письменників побудована так, що в них важливу функцію відіграє розкриття внутрішнього світу автора, його переживання, емоційні стани, бажання, потаємні думки. Це своєрідний “щоденник душі”, занурення в глибини свідомості письменника, його самоаналіз, психологізм як особлива художня якість. У щоденнику спостерігається докладний аналіз внутрішнього світу автора зсередини. Наприклад, у Олександра Довженка: *А вчора, пишучи спогади про дитинство, про хату, про діда, про сінокіс, один собі у маленькій кімнатоньці сміявся і плакав. Боже мій, скільки ж прекрасного і дорогого було в моєму житті, що ніколи вже не повернеться! Скільки краси на Десні, на сінокосі і скрізь-усюди, куди тільки не гляне моє душевне око...* [3, с. 83]; *Часто думаю собі, як марно пропало моє життя. Яку велику помилку зробив я, пішовши працювати в кінематографію... Скільки погублено здоров’я, життя з людьми, з якими я не хотів би ніколи бачитися...* [3, с. 86].

Щоденникові записи досить різноманітні в стильовому й тематичному аспектах. Як правило, вони висвітлюють не одну тему, а характеризуються політематичністю. Наприклад, у Олександра Довженка наскрізними є теми Україна і війна (ідея незалежної України та роздуми про те, якими шляхами

реалізувати цю ідею); війна і народ (доля українського народу у війні); війна і митець (призначення мистецтва і доля митця у війні).

Дослідниця щоденника як жанру епістолярного стилю Т. В. Радзівська вважає, що щоденникові записи можна поділити на 3 категорії [9, с. 146–147]:

– Перелік подій, що трапилися протягом дня – це записи про події з будь-якої сфери життя (побутової, інтелектуальної, психічної, фізичної тощо); це пам'ятка про проведений день чи триваліший період, наповнений подіями. Наприклад, у “Щоденнику” Олександра Довженка маємо запис: *Ночував під копицею сіна. Зовсім хворий. Учора, лежачи в тіні, на сирій землі, я застудив собі нирки. Слабкість. Біль у спині і душевна кволість. Рушаємо до Балашова* [3, с. 172]. Із наведеного прикладу бачимо, що для цієї категорії властива констатація факту, лаконізм, а це відбивається і на синтаксичному рівні – речення прості неускладнені, односкладні (з перевагою номінативних).

Варто додати, що інколи можлива інша – додаткова, а іноді й така, що виступає на передній план, – мета: фіксація подій приватного життя “на стику” з життям суспільним у тих місцях, де різні цілі перетинаються. Тоді виявляється, що людина веде ці записи ніби для себе, але по суті – і не тільки для себе. Такі записи відображають тільки ті соціальні події, в яких суб'єкт життя особисто брав участь, був якщо не діючою особою, то хоча б очевидцем. У них відображено те, що сталося з людиною в місці перетину біографії та історії. Така категорія щоденників поєднує елементи комунікації самому собі, іншому і для інших, тобто виявляється багатоадресатним посланням.

– Записи, що відображають внутрішній стан автора-комуніканта в момент запису і фіксують його емоції, роздуми, спогади, викликані недавніми подіями. Це сповідь перед самим собою, втеча у власний світ, документ самоаналізу, самонавчання. “Я” такого щоденника стосується не тільки і не стільки скрупульозного записування зовнішніх маніфестацій особи автора, але передусім внутрішнього досвіду. “Записи цього типу <...> характеризуються односюжетністю: загальна тенденція тут – відтворення в окремому запису однієї події, час здійснення якої збігається із комунікативною ситуацією записування” [9, с. 46–47].

Для комуніканта зробити запис у щоденнику – одна з можливостей висловити те, що панує в його свідомості в певний момент. Ця категорія записів (роздуми автора, емоційний аналіз ситуації та подій) переважає в щоденниках Олександра Довженка: *Що мені заважає писати? Щоденна думка про смерть. Вона почала переслідувати мене, вона гнобить мене як передчуття лиха і кінця. Часом мені хочеться вмерти, так я замучився і втомивсь од немилосердя і страшної жорстокості. Часом ні, і тоді страх*

пригноблює мою душу. Що се? Наближення кінця? Чи просто втома? [3, с. 237].

– Записи під час подорожей, поїздок, військових кампаній, головна мета яких – зафіксувати те, що здається цікавим, заслугове на увагу, може вийти з пам'яті (наприклад, щоденникові записи Павла Тичини, коли він подорожував з капелою Кирила Стеценка по Україні).

Із категоріями щоденників, визначених у праці Т. В. Радзієвської, дещо перегукується класифікація американського літературознавця українського походження Г. Костюка, який виділяє чотири жанрових типи щоденників [6].

По-перше, це щоденники, які автори обдуманно пишуть з розрахунком на публікацію. У таких записах вони свідомо оминають різні особисті, побутові, часто прикрі й негативні деталі, суспільні дрібниці та акцентують увагу, з їх погляду, на головних питаннях часу, визначаючи своє місце в ньому. Друга категорія – це щоденники, що містять нотатки глибоко особисті, виповнені інтимними фактами, переживаннями, почуваннями, побутово-психологічними сценами, часто оголеними, дразливими, “непристойними”. Третя категорія – записи, схожі на “докладні, але сухі, телеграфні нотатки: місцевість і дата перебування, інколи – дата і місце зустрічей, усякі події, факти, дрібні епізоди дня, логічно ніби між собою не пов'язані, для читача незрозумілі” [6, с. 13]. Четвертою категорією дослідник вважає щоденники, властиві переважно письменникам.

Незважаючи на таку докладну класифікацію, у чистому вигляді щоденників, подібних кожному з чотирьох жанрових типів з їх характерними мовними особливостями, побудовою фрази не існує. У кожному щоденнику трапляються елементи суміжних типів, і це залежить від естетичних принципів, що їх сповідує автор, його творчої індивідуальності, специфіки світовідчуття та світорозуміння.

Дослідник Ф. С. Бацевич вважає, що щоденникові записи бувають здебільшого двох типів: “Одні щоденники віддзеркалюють орієнтацію автора на опис подій дня, місяця, року тощо; інші – міркування, “потік свідомості”, опис асоціацій тощо” [2, с. 167].

Узагальнивши спостереження щодо категоріальних ознак тексту як такого та порівнявши їх із ознаками щоденникового тексту, А. М. Приймак визначила такі особливості останнього:

1. Щоденниковий текст має такі структурно-функціональні риси, як цілісність, завершеність, зв'язність, логічність, комунікативну спрямованість, прагматичну настанову, адресатність, оцінність, експресивність, модальність, пресупозицію, фонові знання.

2. Це специфічний текст, тому що, з одного боку, у ньому можуть бути відсутні деякі з вказаних ознак (комунікативна повнота, тематична цілісність,

точність, логічність, послідовність викладення матеріалу), а з іншого – є риси, властиві лише щоденниковому тексту:

– прагматична настанова відбиває авторське світосприйняття, світогляд, їй підпорядковані всі характеристики тексту, його композиційно-смыслова структура;

– структурно-семантичним центром щоденникового тексту завжди є автор, чий образ організує категорію когезії, яка відбиває глибинні (смыслові) зв'язки та характер моделювання в тексті об'єктивної дійсності;

– унаслідок специфіки щоденникові тексти часто оформлені за допомогою внутрішнього діалогу автора з самим собою, який відрізняється надзвичайною асоціативністю [8, с. 14–15].

Дослідниця вказує також на відтворення в щоденникових текстах усно-розмовного стилю, нечіткість композиційних рамок тексту, вияв присутності автора, принагідні побіжні зауваження, не пов'язані з текстом тематично, а також емоційність, експресивність, що виявляється на всіх мовних рівнях [8, с. 6–9].

Отже, щоденнику властиві жанрові закономірності, стійкі структурні елементи, стилістичні особливості, притаманні тільки йому. Це періодично поповнюваний текст, що складається з окремих фрагментів – регулярних нотаток, які відображають події дня із зазначеною датою для кожного запису. Розвиток подій непередбачуваний, вони не мають чітко встановленої часової послідовності. Записи мають спонтанний характер і здійснюються з різним ступенем регулярності (нотується те, що тільки побачив, з метою зберегти в пам'яті, або те, що хвилює в першу чергу). Автор – це стрижневий компонент щоденника, навколо якого відбуваються всі події, він будує матеріал так, як зручно йому, адже він володіє усією необхідною інформацією про зображуване. Щоденник як жанр епістолярного стилю має самоспрямований характер, у ньому адресат і адресант – одна особа – автор (на відміну від листів, де передбачений акт комунікації – діалог, і які мають двосторонній характер). Хоча за умови опублікування щоденника, в нього буде безпосередній адресат (читач), а з часом історико-культурна та естетична цінність цих записів може зробити їх надбанням як літератури, так і історії мови.

Л і т е р а т у р а :

1. *Бахтін М.* Висловлювання як одиниця мовленнєвого спілкування / М. Бахтін // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття ; за ред. М. Зубрицької. – Львів : Літопис, 1996. – С. 406–415.
2. *Бацевич Ф. С.* Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : Вид. центр “Академія”, 2004. – 344 с.

3. *Довженко О. П.* Господи, пошли мені сили : щоденник, кіноповіді, оповідання, фольклорні записи, листи, документи / Олександр Петрович Довженко ; ред. рада : В. Шевчук [та ін.]. – Харків : Фоліо, 1994. – 655 с.
4. *Єрмоленко С. Я.* Спільне і відмінне в комунікативній структурі мемуарних текстів / С. Я. Єрмоленко // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць ; за заг. ред. проф. Л. А. Лисиченко. – Х. : Вид. Прокопенко Г. Є., 2004. – Вип. 12. – С. 120–125.
5. *Корман Б. О.* Итоги и перспективы изучения проблемы автора / Б. О. Корман // Страницы истории русской литературы. – М. : Наука, 1971. – С. 199–207.
6. *Костюк Г.* Записки В. Винниченка / Г. Костюк // Винниченко В. Щоденник. Т. 1. 1911–1920 ; ред. і вст. стаття Г. Костюка. – Едмонт : Н.Й. ; KIVC, 1980. – 499 с.
7. *Кочетов А. В.* Щоденник О. В. Дружиніна : типологія жанру, поетика, історико-літературний контекст : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.02 “Російська література” / Андрій Вікторович Кочетов. – Херсон, 2006. – 20 с.
8. *Приймак А. М.* Структурно-стилістична та лексико-семантична організація щоденникових текстів Л. М. Толстого : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 “Російська мова” / Алла Миколаївна Приймак. – К., 2002. – 17 с.
9. *Радзієвська Т. В.* Текст як засіб комунікації / Тетяна Вадимівна Радзієвська. – К. : Ін-т української мови, 1999. – 191 с.
10. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка* / под ред. М. Н. Кожинной. – М. : Флинта ; Наука, 2003. – 696 с.
11. *Сусов И. П.* Деятельность, сознание, дискурс и языковая система / И. П. Сусов // Языковое общение : процессы и единицы. – Калинин : Арсенал, 1988. – С. 7–16.
12. *Українська літературна енциклопедія* : в 5 т. – К. : УЕ, 1995. – Т. 3. – 496 с.
13. *Харченко А.* Щоденник В’ячеслава Медведя в силовому полі українського модернізму / А. Харченко // Слово і час. – 2006. – №7. – С. 44–48.

R e f e r e n c e s :

1. *Bakhtin M.* Vyslovlyuvannya yak odynytsya movlennyevoho spilkuvannya [Utterance as a Unit of Speech Communication] / M. Bakhtin // Slovo. Znak. Dyskurs. Antolohiya svitovoyi literaturno-krytychnoyi dumky XX stolittya ; za red. M. Zubrytskoyi. – Lviv : Litopys, 1996. – S. 406–415.
2. *Batsevych F. S.* Osnovy komunikatyvnoyi linhvistyky : pidruchnyk [Basics of communicative linguistics: a textbook] / Floriy Serhiyovych Batsevych. – K. : Vyd. tsentr “Akademiya”, 2004. – 344 s.
3. *Dovzhenko O. P.* Hospody, poshly meni syly : shchodennyk, kinopovisti, opovidannya, folklorni zapysy, lysty, dokumenty [God, give me strength : Diary, movie theaters, stories, folk records, letters, documents] / Oleksandr Petrovych Dovzhenko ; red. rada : V. Shevchuk [ta in.]. – Kharkiv : Folio, 1994. – 655 s.
4. *Yermolenko S. Ya.* Spilne i vidminne v komunikatyvniy strukturі memuarnykh tekstiv [Common and distinctive features in the communicative structure of memoirs] / S. Ya. Yermolenko // Linhvistychni doslidzhennya : zb. nauk. prats ; za zah. red. prof.

- L. A. Lysychenko. – Kh. : Vyd. Prokopenko H. Ye., 2004. – Vyp. 12. – S. 120–125.
5. *Korman B. O.* Itogi i perspektivy izucheniya problemy avtora [Results and perspectives of the study of the problem of the author] / B. O. Korman // *Stranitsy istorii russkoy literatury*. – M. : Nauka, 1971. – S. 199–207.
  6. *Kostyuk H.* Zapysky V. Vynnychenka [Notes of V. Vynnychenko] / H. Kostyuk // *Vynnychenko V. Shchodennyk. T. 1. 1911–1920 ; red. i vst. statyya H. Kostyuka*. – Edmont : N.Y. : KIVC, 1980. – 499 s.
  7. *Kochetov A. V.* Shchodennyk O. V. Druzhynina : typolohiya zhanru, poetyka, istoryko-literaturnyy kontekst [Diary of O. V. Druzhinin : typology of the genre, poetics, historical and literary context: author's abstract.] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.01.02 “Rosiyska literatura” / Andriy Viktorovych Kochetov. – Kherson, 2006. – 20 s.
  8. *Pryymak A. M.* Strukturno-stylistychna ta leksyko-semantychna orhanizatsiya shchodennykovykh tekstiv L. M. Tolstoho [Structural-stylistic and lexical-semantic formation of diary texts by L. Tolstoy] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.02.02 “Rosiyska mova” / Alla Mykolayivna Pryymak. – K., 2002. – 17 s.
  9. *Radziyevska T. V.* Tekst yak zasib komunikatsiyi [Text as a means of communication] / Tetyana Vadymivna Radziyevska. – K. : In-t ukrayinskoyi movy, 1999. – 191 s.
  10. *Stilisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar russkogo yazyka* [Stylistic encyclopedic dictionary of the Russian language] / pod red. M. N. Kozhinoy. – M. : Flinta ; Nauka, 2003. – 696 s.
  11. *Susov I. P.* Deyatel'nost, soznaniye, diskurs i yazykovaya sistema [Activity, consciousness, discourse and language system] / I. P. Susov // *Yazykovoye obshcheniye : protsessy i yedynitsy*. – Kalinin : Arsenal, 1988. – S. 7 – 16.
  12. *Ukrayinska literaturna entsyklopediya* [Ukrainian Literature Encyclopedia] : V 5 t. – K. : UE, 1995. – T. 3. – 496 s.
  13. *Kharchenko A.* Shchodennyk Vyacheslava Medvedya v sylovomu poli ukrayinskoho modernizmu [Diary of Vyacheslav Medved in the force field of Ukrainian modernism] / A. Kharchenko // *Slovo i chas*. – 2006. – № 7. – S. 44–48.

Хараман Н. А. Специфика структуры и стилистические особенности жанра дневника.

В статье проанализированы жанровые закономерности, устойчивые структурные элементы, стилистические особенности, свойственные дневниковым текстам. Определены лингвостилистические признаки дневника как жанра эпистолярного стиля (краткость, лаконизм, фрагментарность, необработанность повествования, стилистическая незавершенность фразы, подтекст, реферативность, тезисность, прерывистость, интимный характер повествования), экстралингвистические факторы, раскрыта специфика его структуры. Установлено, что автор придает дневниковому тексту эстетическую целостность, он является стержневым компонентом дневника, вокруг которого происходят все события.

Ключевые слова: *дневник, эпистолярный стиль, стилистическая организация, автокоммуникация, автор, внутренняя речь, структурная организация.*

Kharaman N. A. *The specificity of the structure and stylistic features of the genre of the diary.*

The present article devotes considerable attention to the analysis of genre patterns, stable structural elements, stylistic features, which are peculiar to diary texts. Extralinguistic stylistic factors and the linguistic-stylistic features of the diary as genre of the epistolary style such as conciseness and laconic brevity, fragmentariness, summary, thesis presentation of the material, crudeness of a story, stylistic incompleteness of the phrase, underlying theme, internal speech, intimate character of the narrative have been specified and the specifics of its structure was considered. The emphasis has been placed on the role of the author's personality in the genre of the diary. The author provides a diary text with aesthetic integrity. The author is the core component of the diary and all events take place around the figure of the author. It is of importance to note that at the same time he is a narrator, a hero and a reader. It should be emphasized that such a text is not intended for participation in a communicative act. It must be stressed that the author of the diary records focuses on his own "ego" and attracts attention to the originality of the style by using subjective intonation, which is peculiar only to him.

Keywords: *diary, epistolary style, stylistic structure, autocommunication, author, internal speech, structural formation.*